

## Finská modální slovesa

**a) deonttinen modaalisuus (pakko, lupa): pitää, täytyä, tarvita, joutua, voida, saada, olla pakko/määrä, tulla...**

**pitää, täytyy** („mēt”, muset) – vyjadřují neutrálním způsobem povinnost nebo nutnost: Intentionaalinen subjekti genetiivissa – Minun täytyy/pitää tehdä se. Musím to udělat. Ergatiivinen subjekti nominatiivissa – Tämä tuoli pitäisi jäädä tänne. Tato židle by měla zůstat zde. Tämä tuoli pitää jäädä tänne. Tato židle musí zůstat zde. Täällä ei **pidä** huutaa. Zde se nemá křičet (zřetelný výchovný tón).

**tarvita** (muset, nemuset) – Minun ei tarvitse tehdä sitä. Nemusím to udělat. (Hovorové tvary: Mun **tarvii** mennä = Mun **tarttee** mennä. Musím/Potřebuju jít.) V záporu zastupuje sloveso täytyä.

**joutua** (muset, být nucen) – Minä **joudun lähtemään** (mutta en halua). Musím/Jsem nucen odejít (přestože nechci).

**voida** (smět) – neutrální výraz, vhodný pro většinu situací. **Voinko** soittaa yhden puhelun sun kännykällä? Můžu si zavolat z tvého mobilu?

**saada** (smět, moci) – výraz omezený na formální a speciální situace. **Saanko** nyt lähteä? Mohu/Smím nyní odejít? **Saanko** luvan? Smím prosit? **Saa/Voi** vaikka maata sängyssä koko päivän, jos tuntuu siltä. V takovém stavu se může ležet v posteli třeba celý den. Minä en **saa** enää sytyttää tulta. Už nesmím rozdělávat oheň.

**olla pakko** (mít povinnost) – Minun **on pakko** tehdä se. Mou povinností je to udělat.

**olla määrä** (mít, být plánován, být určen) – Hänen lennon **oli määrä** saapua yhdeltätoista, mutta on jo kaksi tuntia myöhässä. Jeho letadlo mělo přistát o jedenácté, ale má už dvě hodiny zpoždění./Jeho přilet byl plánován na jedenáctou, ale má už dvě hodiny zpoždění.

**tulla** (mít) – Sinun **tulisi** tietää tämä asia. Měl bys to vědět. Hänen **tulee** kohdella hylkeitä hyvin. Měl by zacházet s tuleni dobře.

**b) episteeminen modaalisuus (mahdollisuus, varmuus): voida, täytyä, saattaa, taitaa**

Míra pochybnosti je zobrazena na následující škále mezi mezními tvrzeními jistoty o tom, že Heikki je a není doma (uprostřed, na neutrální pozici je voida a saattaa):  
Heikki ei ole kotona – tuskin jne. on – voi olla/saattaa olla – taitaa olla – täytyy olla – on kotona

**voida, saattaa** (moci) – slovesa vyjadřují možnost i pochybnost s tím, že se mluvčí nekloní ani k jedné straně. Hän **saattaa/voi** sen tietää. Může to vědět./Je možné, že to ví.

**täytyä** (muset) – sloveso vyjadřuje jistotu mluvčího při tvrzení s nepatrnou pochybností. Hän/Hänen **täytyy** olla jo valmis. Už musí být hotov(a).

**taitaa** (muset, pravděpodobně + význam infinitního slovesa) – Heikki **taisi/on taitanut** olla hiprakassa eilisiltana. Heikki byl včera večer jistě opilý./Heikki musel být včera večer opilý. (Zde užití perfekta – *on taitanut* – znamená, že mluvčí usuzuje z vnějších znaků.)

**c) dynaaminen modalisuus (kyky):** viitsiä, pystyä, uskaltaa, kyetä, kehdata, osata, tarjeta, jaksaa

**viitsiä** (chtít, moci) – V případech zákazu či otázky a ve významu „nemít chuť“, „nemít zájem“. **Viitsit** sä antaa mulle vähän suolaa? Můžeš mi podat sůl? Älä **viitsi!** Nech toho! En **viitsi**. Nechce se mi.

**pystyä** (být schopen, moci/nemoci kvůli vnějším okolnostem) – Eilen en **pystynyt** tulemaan. Včera jsem nemohl přijít. Sairas **pystyy** jo kävelemään. Nemocný už je schopen/může chodit. Tylsä saha ei **pysty** puuhun. Tupá pila na strom nestačila.

**uskaltaa** (odvažovat se) – Ei **uskaltanut** väittää vastaan. Nezmohl se na odpověď./Neodvážil se namítat.

**kyetä** (moci, být schopen) – Pro totální a dramatické situace. Hän ei **kykene** enempään. Už dál nemůže. **Kykeni** toipilasaikana jo metsälle. V době rekonvalescence už mohl/byl schopen jít na lov.

**kehdata** (neodvážít se kvůli studu) – Ei **kehdannut** pyytää tyttöä tanssiin. Neodvážil se/Styděl se poprosit dívku o tanec. Työ, jota **kehtaa** näyttää. Dílo, za něj je třeba se stydět.

**osata** (umět) – Pro případy týkající se dovednosti, něčeho, co je učitelné. En **osaa** uida. Neumím plavat.

**tarjeta** (moci) – Při teplotních překážkách – implicitní význam faktu zimy či mrazu, nebo jejich privace. Emme **tarjenneet** nukkua teltassa. Bylo příliš zima, abychom mohli spát ve stanu./Kvůli zimě jsme ve stanu spát nemohli.

**jaksaa** (moci, mít sílu) – Illalla minä en **jaksaa**. Večer už nebudu moci. En **jaksaa** enää. Už nemůžu/nemám sílu.